

Az alábbiakban szeretnénk további segítséget nyújtani azoknak, akik a böjti liturgiák iránt, az új elemek és a változás oka felől érdeklődnek.

A legfőbb kérdés: mivel lehet indokolni a változtatás szükségességét? Hiszen teljesen természetes reakció: "minek változtatni, amikor megszoktunk valamit?" Először ezt kell megértenünk.

Alapelveként kijelenthető: szeretnénk a kálvini mintához közelíteni istentiszteletünket.

Az ajánlott rend három fontos pontja ebbe az irányban mutat:

- a bűnvallás és a kegyelemhirdetés szükségessége,
- az igeolvasás és az ünnepiség szerepének erősítése,
- az úrvacsora hálaadás-jellegének erősítése és a minden vasárnapi hálaadó megemlékezés.

Az 1. és a 3. pont különösen harmonizál Kálvin saját törekvéseivel. Tudjuk, hogy a kálvini istentiszteletnek szerves része volt Isten törvényének – Tízparancsolat – felolvasása illetve eléneklése (ez mai 473. dicséretünk), melybe mint tükörbe nézve bűnös voltunkat megvalljuk, egyszersmind Isten kegyelmét is meglátjuk és hirdetjük. További részletek olvashatók erről a Liturgiai Bizottság 2010-es, interneten is megtalálható kiadványának 21-22. oldalán.

http://www.reformatus.hu/data/attachments/2012/07/24/0527-reformatusistentisztelet_1.pdf

Kálvin szándéka szerint „Az Úr vacsoráját a keresztyén gyülekezetben legalább hetenként egyszer kell ünnepelni.” Fontos itt az „ünneplés” kifejezés, mely nem csupán a nálunk meghatározó bűnbánatot, hanem a hálaadást is jelenti. Reformátorunk ennél keményebben is fogalmaz, amikor az „ördög találmányá”-nak minősíti ennek ritkítását. (Erre Pásztor János utal, Liturgiai irányzatok a magyar református egyházban. Debrecen 2007-ben megjelent könyve 39. oldalán.)

Mai körülményeink nyilvánvalóan nem teszik lehetővé a heti rendszerességű úrvacsorát. Ennek áthidalásaként a javasolt liturgiai rendben minden vasárnap helyet kap egy, a sákramentumért szóló hálaadó imádság. A fenti kiadvány 18. oldalán ezt olvashatjuk: „*Ha az istentiszteleten sákramentum kiszolgáltatása nem történik, akkor is önálló, kötött liturgiai elemnek kell jeleznie a sákramentumok megújuló és megújító áldásaira való emlékeztetést és hálaadást.*” Éppen ez valósul meg most ajánlott, úrvacsora nélküli rendben.

A kettős lekción a liturgiai bizottság fent említett 2010-es kiadványában még így nem szerepelt. A mondanivalóját tekintve egymást erősítő, egymásra reflektáló ó- és újszövetségi olvasmány egyúttal az egyházi adott időszakának egy-egy fontos üzenetét emeli ki. Az ige hirdető – saját választása szerint – kapcsolódhat a lekciónkhoz, de attól független textust is felvehet. E megfontolások nem akadályozzák az egyházunkban elterjedt szokás szerinti szabad textusválasztást, más oldalról azonban segítik a lekipásztor készülését.

Hasznos mindezek lényegét a gyülekezettel is megismertetni, megmagyarázva az új elemek, változások értelmét és célját. Lehet, hogy mindezek ellenére a helyi közösség e hátról csak egyet vagy kettőt tud befogadni, elfogadni. Az is lehet, hogy az ajánlott, megjelölt énekek megtanulására nincs mód. Vagy más, ismertebb énekkel kell kiváltani, vagy az új helyeken megjelölt éneklést még egyáltalán nem kell erőltetni.

Fontosabb az, hogy valamilyen szinten elfogadja a gyülekezet a változást. Így máris képes kilépni az ő megszokott világából és nyitott lesz valami új befogadására. Már ez is nagy eredmények mondható.

Talán az úrvacsorai rend 2016-os változásait a legnehezebb elfogadtatni. Ennek két oka van: 1. a kérdések elhagyásával és hálaadó imádság felvételével megpróbáltuk az eddig alapvetően bűnbánati jelleget ellensúlyozni, 2. szerepel itt az ógyházi liturgia két igen fontos – énekelt – eleme: a Sanctus és az Agnus Dei, melyre legkönnyebb a „katolikus” jelzõt rásütni. Miközben teljesen érthetõ ez a reakció, meg kell értenünk ennek igazi okát.

Leginkább mindannyian abban találunk önzonosságot, melyben felnövekedtünk, mely környezetünk, közösségünk sajátja, identitása. Ez az identitás azonban legfeljebb 2-3 nemzedéknyi időtávoból táplálkozik. Az egymás után következõ nemzedékek hagyományai alakítják, adják ezt tovább az utókornak. Egy ponton azonban egy kisebb-nagyobb közösség (egész egyház, vagy csak 1-1 személy) azzal találkozik, hogy amit õ identitásként örökölt, az nem így volt régebben. Ez a felismerés történt kb egy évszázada, amikor a protestantizmus újra felfedezte a reformációt és annak addigra már lekopott, elvesztett értékeit. Ez nálunk elsõsorban teológiai felismerés volt, de ennek eredménye volt a régi magyar irodalom, a régi énekeskönyvek és annak tartalmának felfedezése is. Aránylag késõbb – már mai énekeskönyvünk szerkesztésének idején – kapott hangot, hogy az istentisztelet sem úgy volt régen, amint az mára kialakult...

Liturgikus jellegû énekeink (Sanctus – 176, Kyrie - 177, Gloria Patri – 178. és Agnus Dei – 183.) már azért kerültek be az énekeskönyvbe, mert azt tervezték, hogy majd a liturgia is ebbe az irányba változik. A terv az 1948-as politikai változások miatt nem valósult meg, mert 1952-ben Ravasz Lászlót - aki ezt a folyamatot képviselte - Rákosi Mátyás lemondatta.